

Οι Θεολογικές Σπουδές στη Ρουμανία

Θεοφιλέστατε, Πανοσιολογιότατε, Κυρία Κοσμήτωρ, Κύριοι Καθηγητές, αγαπητοί συνάδελφοι,

Αρχίζω τον λόγο μου με ένα μεγάλο ευχαριστώ που το χρωστώ στον Θεό και στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος που μας αξίωσε, εμένα προσωπικά και τους συμπατριώτες μου από τη Ρουμανία, να γίνουμε υπότροφοι στην ευλογημένη σας πατρίδα, την Ελλάδα. Εκφράζω τη χαρά μας που βρισκόμαστε σήμερα εδώ, για να συνεχίσουμε τις θεολογικές μας σπουδές – προπτυχιακές ή μεταπτυχιακές. Η παρουσία μας εδώ μας έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουμε την πραγματικότητα της χριστιανικής ζωής των Ελλήνων, ώστε να μπορέσουμε να καλλιεργήσουμε πιο ζεστές σχέσεις μεταξύ των Εκκλησιών μας.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρουμανίας πράγματωσε την αποστολή της κατά την διάρκεια του κομμουνιστικού καθεστώτος, όσο της επέτρεψε η δύσκολη κατάσταση που βρισκόταν εκείνα τα χρόνια. Εξυπηρέτησε τον λαό μας προσπαθώντας να κρατήσει το φως της Ορθοδοξίας και να ενισχύσει την πίστη του λαού στο Θεό και στους αγίους. Από το έτος 1948, στις 4 Αυγούστου, όλες οι Θεολογικές Σχολές – σύμφωνα με το σχετικό νόμο – ανήκουν πλέον Υπουργείο των Θρησκευμάτων. Έτσι, λοιπόν, βάσει αυτού του νομού η θεολογική εκπαίδευση όλων των βαθμίδων ανήκει στη δικαιοδοσία της Εκκλησίας. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρουμανίας έχει οργανώσει, σύμφωνα με της ανάγκες της, τρεις τύπους – σχολές Θεολογίας: τις σχολές για τους ψαλμοδούς, τις Ιερατικές σχολές και τα Ινστιτούτα (πανεπιστημιακού επίπεδου).

Μέχρι το 1989 υπήρχαν 6 Ιερατικές σχολές πενταετούς φοίτησης: του Βουκουρεστίου, του Μπουζάου, της Ιεράς Μονής Νεαμτσίου, του Κλους- Ναπόκα, της Κραϊόβα και του Καρανσέμπες. Δηλαδή, μια σε κάθε Μητρόπολη με εξαίρεση αυτήν της Μητρόπολης Ουγγροβλαχίας, που είχε δύο για την Αρχιεπισκοπή του Βουκουρεστίου. Στις Ιερατικές Σχολές διδάχθηκαν τις κανονικές θεολογικές επιστήμες, ψαλτική μουσική, αρχαία ελληνικά, λατινικά, δύο μοντέρνες γλώσσες, ρουμανική γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, παιδαγωγικά, ψυχολογία, λογική κ.τ.λ. Οι απόφοιτοι των Ιερατικών Σχολών χειροτονήθηκαν στις ενορίες των χωριών ή συνέχισαν της σπουδές τους στα Ινστιτούτα (σε κάποιο από τα δύο Ινστιτούτα που υπήρχαν).

Μεταξύ του 1949 και του 1959 λειτούργησαν και δύο Ιερατικές Σχολές για τις καλόγριες: στη Μονή Αγάπια και στο Χουρέζι, αλλά μετά εξαφανίστηκαν – λόγω του κομμουνιστικού καθεστώτος.

Το 1948 η Θεολογική Σχολή του Βουκουρεστίου μετασχηματίστηκε σε Θεολογικό Ινστιτούτο – πανεπιστημιακού επιπέδου – υπό την προστασία της Εκκλησίας. Η πρώην (παλαιά) Θεολογική Ακαδημία ‘Andreeană’ του Σιμπίου και επίσης η Θεολογική Ακαδημία από το Κλους έγιναν Θεολογικά Ινστιτούτα. Οι περισσότεροι καθηγητές των Ακαδημιών από το Αράδ, το Καρανσέμπες και από την Οράδεα και Τιμισόαρα δίδαξαν μετά στο Σιμπίου και στο Κλους.

Το 1952 το Ινστιτούτο από το Κλους συνενώθηκε με το Ινστιτούτο του Σιμπίου και μερικοί καθηγητές από αυτούς πήγαν επίσης στο Σιμπίου. Το Ινστιτούτο του Βουκουρεστίου υποδέχτηκε υποψηφίους της Μητρόπολης Ουγγροβλαχίας, της Μητρόπολης Μολδαβίας, της Μητρόπολης Ολτενίας, και το Ινστιτούτο του Σιμπίου υποδέχτηκε υποψηφίους της Μητρόπολης Τρανσυλβανίας και της Μητρόπολης Μπανάτου.

Στα Ινστιτούτα διδάχτηκαν Θεολογικές επιστήμες, αλλά και βασικές γνώσεις εβραϊκών, λατινικών, αρχαίων ελληνικών, μια μοντέρνα γλώσσα (με επιλογή μεταξύ των αγγλικών, γαλλικών, γερμανικών και ρωσικών), όπως επίσης και εκκλησιαστική μουσική. Στα Ινστιτούτα και στις Ιερατικές Σχολές υπήρχαν πνευματικοί πατέρες (δύο για τα Ινστιτούτα και ένας για τις Ιερατικές Σχολές) που καθοδηγούσαν και συμβούλευαν τους φοιτητές.

Και τα δύο Ινστιτούτα παρείχαν πτυχίο σπουδών, τόσο για πτυχιούχους όσο και για διδάκτορες. Το Ινστιτούτο του Σιμπίου είχε την αρμοδιότητα για τον τίτλο διδάκτορα από το 1984. Κάθε χρόνο, από το 1949, τα Ινστιτούτα έκαναν τα μαθήματα χριστιανικής ιεραποστολής που διαρκούσαν ένα μήνα. Τα μαθήματα ήταν υποχρεωτικά. Στο Ινστιτούτο του Βουκουρεστίου περισσότερο, αλλά και στο Ινστιτούτο του Σιμπίου σπούδασαν πολλοί φοιτητές από τις εξής χώρες: Ουγκάντα, Κένυα, Αιθιοπία, Ινδία, Συρία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Γερμανία, Αγγλία, Φιλανδία, Λίβανο, όπως επίσης και Ρουμάνοι από τη Γιουγκοσλαβία, Ουγγαρία, και τον Καναδά. Οι Ρουμάνοι σπούδασαν στο εξωτερικό έχοντας υποτροφίες από το Οικουμενικό Συμβούλιο των Εκκλησιών ή από τις Εθνικές Ορθόδοξες Εκκλησίες – όπως και εμείς – αλλά και από τις καθολικές ή προτεστάντες Εκκλησίες.

Νιώθουμε την ανάγκη να ονομάσουμε τους καθηγητές που διδάξαν στο Θεολογικό Ινστιτούτο του Σιμπίου μετά το 1948: Nicolae Neaga – Μελέτη Π. Διαθήκης και εβραϊκή γλώσσα, Grigorie Marcu – +1987, Μελέτη Κ. Διαθήκης, Sofron Vlad- +1989, Ιστορία Ρουμανικής Εκκλησίας, Milan Sesan - +1981, Διεθνής Εκκλησιαστική Ιστορία, Teodor Bodogae – Βυζαντινολογία, Isidor Todoran - +1985, Δογματική και Συμβολική θεολογία, Corneliu Sarbu - +1979, Ιστορία των Θρησκειών, Nicolae Mladin μέχρι το 1967, +1986 και Ioan Zagrean – +1991, Χριστιανική Ηθική, Iorgu Ivan, - Εκκλησιαστικό Δίκαιο και νομοθεσία, Spiridon Candea – +1990 και Alexandru Moisiu – Λειτουργική και χριστιανική Ιεραποστολή, Dumitru Belu – +1980 και Dumitru Calugar - +1988, Ομιλητική και κατηχητική, Gheorghe Soima - +1985, Εκκλησιαστική μουσική και Ιεουργία.

Οι καθηγητές της εποχής μας : Mircea Pacurariu – Ιστορία Ρουμανικής Εκκλησίας, Ioan Floca – Εκκλησιαστικό Δίκαιο και νομοθεσία, Ioan Ica – Δογματική και Συμβολική θεολογία, Constantin Voicu – Πατρολογία και χριστιανική λογοτεχνία των Πατέρων, Dumitru Abrudan – Μελέτη Π. Διαθήκης και εβραϊκή γλώσσα, Ilie Moldovan – Χριστιανική Ηθική, Vasile Mihoc – Μελέτη Κ. Διαθήκης, Aurel Jivi – Διεθνής Εκκλησιαστική Ιστορία, Sebastian Sebu – Ομιλητική και Κατηχητική Παιδαγωγία, Liviu Streza – Λειτουργική και Ποιμενική Θεολογία.

Αναφερόμαστε τώρα στο Θεολογικό Ινστιτούτο του Βουκουρεστίου που διδάξαν μετά το 1948 : Vladimir Prelipcean – +1990 και Mircea Chialda - +1991, Μελέτη Π. Διαθήκης, Iustin Moiescu μέχρι το 1956 και Nicolae Nicolaescu - + 1977, Μελέτη Κ. Διαθήκης, Teodor M. Popescu - +1973 και Ioan Ramureanu - +1988, Διεθνής Εκκλησιαστική Ιστορία, Ioan Coman- +1986 και Dumitru Fecioru - +1987, Πατρολογία, Alexandru Elian – Βυζαντινολογία, Gheorghe Moiescu - +1974, Alexandru Ciurea και Nicolae Serbanescu – Ιστορία Ρουμανικής Εκκλησίας, Dumitru Staniloae - +1993 και Nicolae Chitescu - +1991, Δογματική και Συμβολική θεολογία, Emilian Vasilescu - +1985, Ιστορία των Θρησκειών, Orest Bucevski και Constantin Pavel- Χριστιανική Ηθική, Liviu Stan - +1973, Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Ene Braniste - +1984, Λειτουργική και Ποιμενική Θεολογία, Grigorie Cristescu - +1961 και Nicolae Balca - +1983, Ομιλητική και Κατηχητική, Nicolae Lungu - +1993, Εκκλησιαστική μουσική και τη νέα γενιά καθηγητών : Ion Bria και Dumitru Popescu – Δογματική και Συμβολική θεολογία, Dumitru Radu – Χριστιανική Ηθική, Stefan Alexe – Πατρολογία, Emilian Popescu – Βυζαντινολογία, Constantin Galeriu – Ομιλητική,

Constantin Cornitescu – Μελέτη Κ. Διαθήκης, Nicolae Necula – Λειτουργική, Emilian Cornitescu – Μελέτη Π. Διαθήκης και εβραϊκή γλώσσα, Viorel Ionita – Διεθνής Εκκλησιαστική Ιστορία, Nicu Moldoveanu - Εκκλησιαστική μουσική.

Οι καθηγητές μας εκτιμώνται στη χώρα μας και στο εξωτερικό για τα άρθρα, τις δημοσιεύσεις στις εφημερίδες και στα περιοδικά, για τα επιστημονικά έργα και για τα βιβλία τους. Ήταν μέλη των διεθνών οργανώσεων και συμμετέχουν σε διεθνή συνέδρια με τις επιστημονικές εργασίες τους. Η παρουσία τους στο εξωτερικό στις συνδιασκέψεις και στα συνέδρια, μετά το 1961, έκανε πιο γνωστή την Εκκλησία μας και τη ρουμανική θεολογική ορθοδοξία και δυνάμωσε τη φιλία και τη συνεργασία με τους θεολόγους από τις διάφορες χώρες. Η φήμη της Εκκλησίας μας αυξήθηκε.

Οι θεολογικές σπουδές γνώρισαν δυναμική πρόοδο στην πατρίδα μας μετά την επανάσταση του 1989. Στον τομέα της πολιτιστικής ζωής θεμελιώθηκαν νέα ιδρύματα, όπως η Θεολογική Σχολή του Ιασίου, του Κλους-Ναπόκα, της Οράδεας, της Τιμισόαρας, του Αράδ, του Πιτέστι, της Κραϊόβας, που λειτουργούν με τρία τμήματα και άλλα με καινούρια τμήματα: Θεολογία – Φιλολογία στην Κονσταντσα, στο Γαλάτσι και στην Μπάια-Μάρε. Όλη η ανώτατη Θεολογική εκπαίδευση έχει οργανωθεί σε Πανεπιστήμια και διαιρείται σε τρία τμήματα: Ορθόδοξη Ποιμενική Θεολογία, Θεολογία-Φιλολογία και Κοινωνική Θεολογία. Χαρακτηριστικό είναι ότι ξαναδέχονται και γυναίκες σε όλα τα Θεολογικά Σχολεία μετά το 1990. Εκτός από της έξι Ιερατικές Σχολές που υπήρχαν πριν από το 1989, έχουν ανοίξει και άλλες στο Ράμνικου-Βάλτσα, στο Γαλάτσι, στο Μπάια-Μάρε, στη Άλμπα-Ιούλια, στην Τούλτσα, στη Σουτσέαβα, στο Τούρνου-Μαγουρέλε, και στην Ιερά Μονή Αγάπια – για τις γυναίκες.

Τρία βασικά θεολογικά περιοδικά εκδίδονται στη Ρουμανία: ‘Η Ορθόδοξη Ρουμανική Εκκλησία’, ‘Θεολογικές Μελέτες’, ‘Η Ορθοδοξία’ και πέντε από τις μητροπόλεις – ‘Η φωνή της Εκκλησίας’, ‘Η Μητρόπολη της Μολδαβίας και της Μπουκοβίνας’ (με υπότιτλο- Θεολογία και Ζωή), ‘Η Μητρόπολη της Τρανσυλβανίας’ – σήμερα – ‘Θεολογικό Περιοδικό’, ‘Μητρόπολη του Μπανάτου’ – σήμερα – ‘Το Άγιο Βήμα του Μπανάτου’ και η εφημερίδα ‘Ρουμανικός Τηλέγραφος’.

Τα τελευταία χρόνια εμφανίστηκαν καινούρια δημοσιεύματα : ‘Η φωνή της Ορθοδοξίας’ και ‘Το κάλεσμα της Εκκλησίας’ στο Βουκουρέστι, ‘Λόγος και ψυχή’ στο Ιάσιο, ‘Η Ανάσταση’ στη Τιμισόαρα, ‘Η Αναγέννηση’ στο Κλους, ‘Η ρουμανική παράδοση’ στην Οράδεα, ‘Η ρουμανική πίστη’ στην Μπάια-Μάρε, ‘Φως ιλαρόν’ στο Άργες, ‘Ο ορθόδοξος οδηγός’ στο Γαλάτσι. Δημοσιεύτηκαν επίσης καινούρια επιστημονικά έργα Θεολογίας, Εκκλησιαστικής Ιστορίας στο Βουκουρεστίου, στο Σιμπίου, στο Ιασίο, στην Κραϊόβα και στην Τιμισόαρα.

Ιδιαίτερα πολλά έργα του καθηγητή και ακαδημαϊκού π. Dumitru Staniloae+1993, οι τόμοι ομιλίας του πατριάρχη Teoctist, τα θεολογικά έργα των μητροπολίτων Antonie της Τρανσυλβανίας και Nestor της Ολτενίας, Nicolae του Μπανάτου, του αρχιεπισκόπου Bartolomeu του Κλους.

Πολύ σημαντική είναι η νέα έκδοση της Καινής Διαθήκης – 1993 – και επίσης τα έργα των καθηγητών Θεολογίας από το Σιμπίου και από το Βουκουρεστίου. Εκδόθηκε επίσης μια σειρά με πατρικές μεταφράσεις ή από την ορθόδοξη θεολογική λογοτεχνία από την Δύση του Paul Evdokimov, Vladimir Losski – κάτω από την αιγίδα της Εκκλησίας μας.

Συνεχίζονται, επίσης, η δημοσίευση των νέων μεταφράσεων πατερικών συγγραφέων στην συλλογή ‘Πατέρες και συγγραφείς της Εκκλησίας’.

Εκτυπώθηκαν και εκδίδονται πολλά βιβλία και περιοδικά, ιδιαίτερα βιβλία λειτουργικά και η έκδοση της Καινής Διαθήκης, της Αγίας Γραφής, τον Ψαλτηρίου και των προσευχηταριών. Ξαναεκδόθηκαν θρησκευτικά βιβλία για τα μαθήματα θρησκευτικών για τα παιδιά που σπουδάζουν στο δημοτικό, στο γυμνάσιο και στο λύκειο, τα βιβλία θρησκείας – του πατρός Dumitru Calugaru- για όλο μας το Πατριαρχείο.

Τα Ινστιτούτα ανήκουν σήμερα στα Πανεπιστήμια της πόλης και είναι οργανωμένα σε όλα τα επίπεδα, δηλαδή, και για τις μεταπτυχιακές σπουδές και για το διδακτορικό. Μερικοί φοιτητές σπουδάζουν στο εξωτερικό με υποτροφίες, όπως και εμείς, προσπαθώντας να κάνουν πιο γνωστή την ρουμανική Θεολογία, την Εκκλησία μας και την αγαπημένη μας πατρίδα.

Ευχαριστούμε τον μακαριότατο Daniel, τον πατριάρχη της Ρουμανίας , και εγώ, προσωπικά, τον μητροπολίτη μας, κ. κ. Laurentiu της Τρανσυλβανίας , που μας έδωσε την ευλογία και την προτροπή, για να σπουδάσουμε εδώ στην αδελφή μας Εκκλησία της Ελλάδος. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε θερμά την Ιερά σας Σύνοδο που μας χάρισε την υποτροφία ,σε όλους τους Έλληνες που μας φιλοξενούν με τόση αγάπη, στους καθηγητές μας , και γενικώς , όλη της την υποστήριξη που μας προσφέρετε κατά την περίοδο των σπουδών μας στην πατρίδα σας.

Βιβλιογραφία :

Mircea Pacurariu, Ρουμανική Εκκλησιαστική Ιστορίας, τ. III., Εκ. Institutului Biblic si de Misiune al Bisericii Ortodoxe Romane, Bucuresti 1997, Θεολογικές Μελέτες στην Ρουμανία μετά το 1948.

Elena Dumitrascu – Ρουμανία

Υπ. ΜΔΕ Παν/μίου Αθηνών

Τμήμα Θεολογίας

Ιστορικός Τομέας